

Handläggare
Jenny Bäck
Telefon: 08-50814919**Till**
Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsnämnd 2025-06-12

Skrivelse gällande åtgärder för att motverka miljöproblem

Svar på skrivelse från (SD)

Förvaltningens förslag till beslut

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Sammanfattning

En skrivelse från (SD) med frågor om hur förvaltningen arbetar med olika miljöproblem har lämnats in till Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd.

Förvaltningen svarar att huvudmålet med klimatåtgärderna är att minska utsläppen i enlighet med Miljöprogram 2030 och Klimathandlingsplan 2030. Åtgärderna innebär ofta kostnadsbesparingar.

Förvaltningen föreslår att Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Bakgrund

En skrivelse med frågor från Emelie Wassermann och Simon Wiklund Lyons, båda (SD), har lämnats in till Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd den 20 mars 2025.

Ärendet

Stadsdelsförvaltningen har fått en skrivelse från (SD) gällande åtgärder för att motverka miljöproblem.

I skrivelsen ställs följande frågor:

1. Kan förvaltningen redovisa huvudmålet med sina klimatåtgärder, samt redovisa kostnaden i kronor per ton koldioxid, så att man lättare kan jämföra kostnadseffektiviteten med andra insatser eller utsläppsrätter?

2. Vilka tydligt uppmätta klimatförändringar har noterats under de senaste tio åren, och vilka konkreta klimatrelaterade problem har uppstått under samma tidsperiod?
3. När det gäller havsnivåhöjning och kraftiga skyfall, vilka anläggningar löper risk att drabbas av översvämningar? Finns det mätdata för havsnivåer över de senaste 100–200 åren, och under vilken tidsperiod förutses havsnivån stiga?
4. Hur planerar förvaltningen att uppnå stor klimatnytta genom att sortera ut plast från restavfallet via den obligatoriska fastighetsnära insamlingen av förpackningar från 2027? Kan det bli nödvändigt att tillsätta olja i restavfallet om plastmängden blir för låg vid förbränning när den nya insamlingsordningen införs?
5. Hur ser förvaltningens strategi ut för att bekämpa invasiva arter, exempelvis jätteloka, och hur beräknas kostnaderna? Kan feriearbetare tänkas vara en del av lösningen?
6. Förvaltningen har tidigare meddelat att de saknar medel för sanering av förorenad park- och naturmark. Vilka områden i vår stadsdel är förorenade och av vad? Finns det beräkningar som visar vad saneringen skulle kosta?

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom Avdelning HR, stab och stadsmiljö.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Stadsdelsförvaltningens miljöarbete utgår från centralt i staden framtagna styrdokument. Till grund för arbetet ligger bland annat Stockholms stads budget, Miljöprogram 2030 med tillhörande handlingsplaner och andra vägledningar och riktlinjer som kommer från bland andra miljöförvaltningen. I samband med tertialrapport 1 togs också en lokal klimat- och miljöhandlingsplan fram.

Stadsdelsförvaltningens svar på frågorna följer nedan:

Fråga 1: Kan förvaltningen redovisa huvudmålet med sina klimatåtgärder, samt redovisa kostnaden i kronor per ton koldioxid, så att man lättare kan jämföra kostnadseffektiviteten med andra insatser eller utsläppsrätter?

Svar: Huvudmålet med stadsdelsförvaltningens klimatåtgärder är att minska utsläpp i enlighet med vad som anges i Stockholms stads Miljöprogram och Klimathandlingsplan. Där ingår bland annat att halvera de konsumtionsbaserade utsläppen, minska utsläppen från livsmedelsförbrukningen och uppnå en fossilfri organisation till 2030. Stadsdelsförvaltningen kan inte redovisa kostnaden i kronor per ton koldioxid inom ramen för denna skrivelse, då det skulle kräva en allt för omfattande utredning. Stadsdelsförvaltningen

beskriver nedan övergripande om klimatarbetet och ger några exempel.

En central del i klimatarbetet går ut på att inte slösa med resurser. Därför finns många exempel på klimatåtgärder som också ger kostnadsbesparingar, särskilt sett till driftskostnader (exempelvis minskad elförbrukning, minskade avfallsmängder som ska hanteras, minskade inköp av engångsartiklar, minskat matsvinn). Däremot kan vissa åtgärder innebära att investeringar behövs, eller att dyrare alternativ behöver väljas. I de fall investeringar görs kan de ofta räknas hem efter en tid genom minskade driftskostnader.

Nedan ges några exempel på pågående och planerat klimatarbete på stadsdelsförvaltningen:

- Stadsdelsförvaltningen arbetar kontinuerligt med att sänka utsläppen från de livsmedel som serveras. De viktigaste åtgärderna för att sänka klimatutsläppen från livsmedlen är att minska mängden kött (framför allt nötkött) och servera mycket baljväxter, spannmål och grönsaker. Särskilt baljväxter och spannmål är förhållandevis billiga livsmedel vilket gör att en klimatsmart kost i regel också är billigare jämfört med en kost med mycket kött. En viktig del i att sänka utsläppen kopplat till livsmedel är också att minska matsvinnet, vilket i sig också är ekonomiskt.
- En viktig del i klimatarbetet är att minska på förbrukningen av engångsartiklar, med särskilt fokus på engångsartiklar i plast. Att köpa in mycket engångsartiklar är kostsamt både i inköp och genom avfallshanteringen. Att minska beroendet av engångsartiklar kan initialt ge en något ökad kostnad när flegångsalternativ köps in, men innebär på lite längre sikt en kostnadsbesparing.
- Stadsdelsförvaltningen äger inga fastigheter och har begränsade möjligheter att påverka energiförbrukningen i de lokaler som hyrs. I den mån detta ändå lyckas så innebär besparing av energi i regel också kostnadsbesparingar.
- Stadsdelsförvaltningen arbetar för att stadens resepolicy ska följas. Genom att utnyttja elcykel, cykel och kollektivtrafik i hög utsträckning kan stadsdelsförvaltningen ha färre bilar jämfört med vad som hade varit möjligt om fler tog bilen. Detta innebär en kostnadsbesparing.
- Stadsdelsförvaltningens ska under året ta fram en handlingsplan för fossilfri stadsmiljöverksamhet till

2030. I och med övergången till egen regi innebär uppdraget att stadsdelsförvaltningen behöva köpa in och/eller leasa fordon, entreprenadmaskiner och verktyg. För att få till en fossilfri stadsmiljöverksamhet kommer i första hand eldrivna alternativ väljas. Eldrivna fordon, maskiner och verktyg är i regel dyrare i inköp men kostar mindre i drift. En noggrannare undersökning av detta kommer att ske inför övergången till egen regi.
- Vid klimatåtgärder som kräver investeringar brukar stadsdelsförvaltningen ansöka om klimatinvesteringsmedel. Vid ansökningar om klimatinvesteringsmedel där syftet är utsläppsminskning görs alltid en kalkyl för att kontrollera att åtgärden är kostnadseffektiv. Kalkylen görs med stöd av Energicentrum som är en av stadens stödfunktioner kopplat till miljöarbetet. Klimatinvesteringsmedel beviljas inte till åtgärder som inte bedöms kostnadseffektiva.

Fråga 2: Vilka tydligt uppmätta klimatförändringar har noterats under de senaste tio åren, och vilka konkreta klimatrelaterade problem har uppstått under samma tidsperiod?

Svar: Klimatförändringarna är väl beforskade och forskningens resultat sammanställs återkommande av FN:s klimatpanel IPCC – Intergovernmental Panel of Climate Change. Den senaste rapporten togs fram 2023. I den framgår att den globala medeltemperaturen varit 1,1°C högre under perioden 2011–2020 jämfört med perioden 1850–1900, att havsnivån stigit till följd av den ökade avsmältningen av polarisarna och att extremväder blivit vanligare. För detaljerade uppgifter hänvisas till IPCC:s rapport. Den finns tillgänglig med svensk översättning på SMHI:s hemsida: [AR6: Klimat i förändring 2023 \(syntesrapport\) — SMHI](#). På SMHI:s hemsida finns också sammanställd information om klimatet.

Fråga 3: När det gäller havsnivåhöjning och kraftiga skyfall, vilka anläggningar löper risk att drabbas av översvämningar? Finns det mätdata för havsnivåer över de senaste 100–200 åren, och under vilken tidsperiod förutses havsnivån stiga?

Svar: Den största risken för havsnivåhöjningar i Stockholm kan anses vara hanterad i och med renoveringen av Slussen. Havsnivåmätningar utförs av SMHI, för mer information hänvisas till deras hemsida. Staden har tagit fram kartsikt som visar vilka ytor som riskerar att översvämmas i samband med skyfall. Under året väntas trafikkontoret i Stockholm ta fram en lokal handlingsplan för Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsområde. Stadsdelsförvaltningen har i dagsläget inte inventerat vilka

verksamheter som riskerar att drabbas av översvämning men kommer utifrån den lokala handlingsplanen kunna göra analyser av vilka verksamheter som ligger i riskområden.

Fråga 4: Hur planerar förvaltningen att uppnå stor klimatnytta genom att sortera ut plast från restavfallet via den obligatoriska fastighetsnära insamlingen av förpackningar från 2027? Kan det bli nödvändigt att tillsätta olja i restavfallet om plastmängden blir för låg vid förbränning när den nya insamlingsordningen införs?

Svar: Insamling av restavfall och förpackningsavfall ska skötas av Stockholm Vatten och Avfall (SVOA) och inte av stadsdelsförvaltningen. Att sortera ut plast har varit obligatoriskt för hushåll även tidigare, men med nya kravet på fastighetsnära insamling ska det bli lättare för hushållen att genomföra sorteringen.

Den fastighetsnära insamlingen är för förpackningsavfall. Det finns mycket plast som inte utgörs av förpackningar och som inte kan sorteras och därför fortfarande går till förbränning. Högdalenverket har infört en eftersorteringsanläggning som ska kunna skilja ut plast och metall från restavfallet innan förbränning.

Stadsdelsförvaltningen kan inte svara på om Högdalenverket kommer behöva tillsätta något extra bränsle om de får bort all plast. För svar på detta hänvisas till SVOA alternativt Stockholm Exergi.

Fråga 5: Hur ser förvaltningens strategi ut för att bekämpa invasiva arter, exempelvis jätteloka, och hur beräknas kostnaderna? Kan feriearbetare tänkas vara en del av lösningen?

Svar: Ansvaret för bekämpning av invasiva arter lyftes i budget 2025 över till trafikkontoret. Stadsdelsförvaltningens ansvar begränsas därför till att rapportera förekomst av invasiva arter till trafikkontoret, som sedan utför bekämpningen.

Stadsdelsförvaltningen har under tidigare år tagit hjälp av feriearbetare för bekämpning av kanadensiskt gullris och jättebalsamin. Detta kommer sannolikt utföras även i år. Bekämpning av jätteloka bedöms inte vara lämpligt för feriearbetare då hanteringen innebär arbetsmiljömässiga risker och kräver särskilt yrkeskunnande.

Fråga 6: Förvaltningen har tidigare meddelat att de saknar medel för sanering av förorenad park- och naturmark. Vilka områden i vår stadsdel är förorenade och av vad? Finns det beräkningar som visar vad saneringen skulle kosta?

Svar: Förorenade områden är vanligt förekommande inom Stockholm och alla områden är inte kända. Kända och potentiellt

förorenade områden finns upptagna i "EBH-stödet" som Länsstyrelsen samordnar. Det är miljöförvaltningen som ansvarar för att uppdatera underlaget med de förorenade områden som upptäcks. Stadsdelsförvaltningen har tillgång till ett kartsnitt över EBH-stödet, men har inte gjort någon sammanställning över vilka av de misstänkt förorenade områdena som stadsdelsförvaltningen bär ansvar för att utreda. Kartsnittet speglar inte heller hela verkligheten då det händer att föroreningar påträffas på platser där misstanke om förorening inte funnits. Ansvaret att utreda och åtgärda föroreningar ligger i första hand på den som orsakade föroreningen. I de fall en ansvarig part inte går att finna ligger ansvaret på fastighetsägaren. Någon beräkning av vad utredning och åtgärd av samtliga förorenade områden skulle kosta finns inte i dagsläget.

Föroreningar upptäcks ofta i samband med provtagning inför planerade exploateringar. Ett aktuellt exempel är Lisebergsparken i Östberga, där föroreningar upptäcktes när exploateringskontoret tog prover inför kommande utveckling av området. De planer som innefattade parken avvecklades sedan, men i och med att proverna uppvisade höga halter av framför allt bly har stadsdelsförvaltningen hållit parken stängd i väntan på ytterligare utredning. En utredning ska beställas under året, först efter den kommer en uppskattning av eventuella åtgärdskostnader kunna göras.

Andra exempel på föroreningar i stadsdelsområdet är skjutvallar i Rågsveds naturreservat och Snösätra industriområde. Skjutvallarna och Södra Snösätra industriområde hanteras av exploateringskontoret. Stadsdelsförvaltningen har utrett och åtgärdat den del av Norra Snösätra industriområde som blev Kulturplats Snösätra. Platsen åtgärdades inte genom sanering, utan genom att lägga över ett tätskikt (asfalt) som hindrar besökare från att komma i kontakt med föroreningarna.

Förvaltningen föreslår att Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Anders Carstorp
Stadsdelsdirektör
Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsförvaltning

Carina Idenfors
Avdelningschef
Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsförvaltning

Bilaga

Skrivelse gällande åtgärder för att motverka miljöproblem

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Anders Carstorp, Stadsdelsdirektör	2025-05-26
Carina Idenfors, Avdelningschef	2025-05-26